

PIV4 – JÁ JAKO OBČAN

1 Česká republika – důležité pojmy a jejich definice

Parlamentní demokratický stát

Republika – je stát, ve kterém je hlava státu (obvykle prezident) volena buď přímo, nebo nepřímo parlamentem na určité období. Z latinského res publica – věc veřejná. / vs. monarchie

Demokracie – je forma vlády, ve které se všichni občané rovně podílejí – přímo nebo nepřímo skrze volené zástupce – na navrhování a přijímání zákonů, kterými se řídí jejich společnost. Z řeckého: demos – lid a kratein – vládnout.

2 Rozdělení státní moci a charakteristika jednotlivých mocí

Jak v České republice rozdělujeme státní moc? Víte, co všechno k dané moci patří a co se za ní skrývá?

2.1 Spoj, co k sobě patří

ZÁKONODÁRNÁ	VÝKONNÁ	SOUDNÍ
Parlament	Prezident	Porušování zákonů
Poslanecká sněmovna	Vláda	Trestní právo
Senát	Ministerstva	Občanské právo
Navrhuje zákony	Premiér	Nejvyšší správní soud
Poslanci	Sjednává mezinárodní smlouvy	Ústavní soud
Získat alespoň 5 % z odevzdaných hlasů	Je vrchním velitelem ozbrojených sil	Pavel Rychetský
Poslanecký klub	Svolává zasedání Poslanecké sněmovny	Nejvyšší soud
200 poslanců volených jednou za čtyři roky	Jmenuje soudce, generály, členy Bankovní rady	Rodinné právo
Věk alespoň 21 let	Uděluje státní vyznamenání	Krajské soudy
Má právo vyslovit nedůvěru vládě	Odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem	Okresní soudy
Rozhoduje o podobě státního rozpočtu	Uděluje amnestii	Žalobce
Má právo navrhnout zákony	Řídí státní administrativní aparát	Obhájce
Projedná a schvaluje zákony	Bohuslav Sobotka	Určuje, které věci projednávají a rozhodují soudy, který konkrétní soud se má věci zabývat
Vyslovuje (ne)souhlas s mezinárodními smlouvami	Politické strany	Pracovní právo

Vyslovuje souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu	Má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního	Trestný čin
Může podat žalobu na prezidenta republiky Ústavnímu soudu pro velezradu	Podepisuje zákony	Zaměřují svoji činnost k tomu, aby nedocházelo k porušování práv a zákonem chráněných zájmů fyzických a právnických osob
Předkládá prezidentu republiky návrhy na propůjčení nebo udělení státních vyznamenání	Jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi	Posouzení o ústavnosti nového zákona
Vyslovuje (ne)souhlas s vyhlášením válečného stavu, s pobytem cizích vojsk na území ČR či s vysláním ozbrojených sil mimo území ČR	Úřednická vláda	Projednávají a rozhodují věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných i obchodních vztahů

2.1.1 Zákonodárná moc:

Parlament, tvořený dvěma komorami: Poslaneckou sněmovnou (200 poslanců, volených na 4 roky, poměrným volebním systémem) a Senátem (81 senátorů, volených na 6 let, každé 2 roky je 1/3 obměněna, dvoukolovým systémem).

2.1.2. Výkonná moc

Je tvořena vládou a prezidentem.

Vláda je vrcholný kolektivní orgán státní moci a správy. Tvoří ji předseda vlády (Bohuslav Sobotka), místopředsedové (Andrej Babiš, Pavel Bělobrádek), a ministři. Jejím hlavním úkolem je řídit státní administrativní aparát. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně. Vládu volíme každé čtyři roky, je tvořena na základě voleb do Parlamentu ČR. Poslední volby proběhly v roce 2013.

Prezident republiky je volen přímo lidem, prvním takto zvoleným prezidentem je Miloš Zeman, volby v roce 2013.

Prezident:

- jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi
- Svolává zasedání Poslanecké sněmovny
- Rozpouští Poslaneckou sněmovnu
- Odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazuje odsouzení, má právo udělovat amnestii
- Má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního
- Podepisuje zákony

2.1.2.1 Jak dobře znáš svoji vládu?

Znak/obrázek	Ministerstvo	Popis	Jméno ministra
	Ministerstvo pro místní rozvoj	Zabývám se regionální politikou, včetně regionální podpory podnikání.	Karla Šlechtová
	Ministerstvo životního prostředí	Mám na starosti ochranu životního prostředí a přírodních památek.	Richard Brabec
	Ministerstvo práce a sociálních věcí	Mám na starosti sociální péči o naše občany, důchodové zabezpečení, zajištění životního minima sociálně slabých občanů a	Michaela Marksová

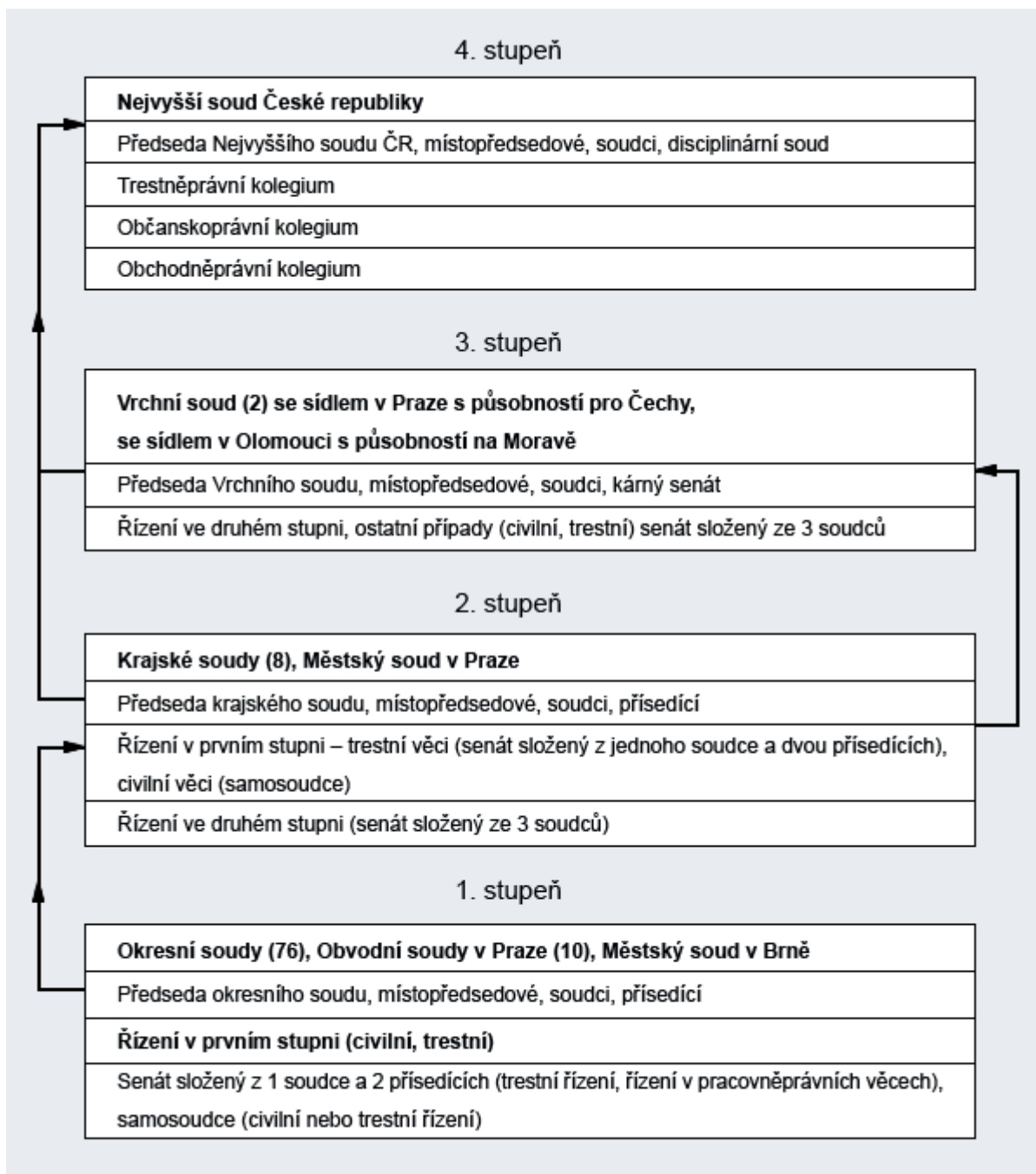
		rodin, vyplácení sociálních dávek.	
	Ministerstvo vnitra	Pečuji o bezpečnost ve státě, o policejní složky	Milan Chovanec
	Ministerstvo zahraničních věcí	Navazuji spolupráci s ostatními státy, mám na starosti diplomatický sbor republiky	Lubomír Zaorálek
	Ministerstvo obrany	Starám se o obranu státu před vnějším nepřítelem, o bojovou připravenost naší armády	Martin Stropnický
	Ministerstvo průmyslu a obchodu	Zabezpečuji rozvoj průmyslové výroby, domácího i zahraničního obchodu.	Jan Mládek
	Ministerstvo zdravotnictví	Zabezpečuji organizaci péče o zdraví občanů státu, spravuji nemocnice, zdravotní střediska, léčebné ústavy či lázně	Svatopluk Němeček
	Ministerstvo spravedlnosti	Pečuji o soudy, advokacii, notářství, státní zastupitelstva a věznice.	Robert Pelikán
	Ministerstvo financí	Mám na starosti banky, oběživo, hospodaření s devizami a státní rozpočet	Andrej Babiš
	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Především se zajímám o všechny typy a stupně škol na území republiky	Marcel Chládek
	Ministerstvo dopravy	Starám se o všechny druhy osobní i nákladní dopravy ve státě, tj. železniční, silniční leteckou i lodní dopravu.	Dan Ťok
	Ministerstvo zemědělství	Pečuji o výrobu potravin, rozvoj půdního, lesního a vodního hospodářství	Marian Jurečka
	Ministerstvo kultury	Můj rezort spravuje divadla, galerie, muzea, knihovny a veškerá kulturní zařízení, stará se o ochranu a údržbu historických památek	Daniel Herman

Zdroj: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>;

2.1.3 Soudní moc

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy. Soudci mají být při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Vrcholní orgánem soudní moci jsou Nejvyšší správní soud a Nejvyšší soud.

Soustava soudů v ČR – čtyřstupňová:

Ústavní soud: není součástí systému obecných soudů, ale jeho základním posláním je garantovat ústavnost právního řádu a poskytovat ochranu základním (ústavním) právům fyzických a právnických osob na základě ústavního pořádku České republiky, a to i proti rozhodnutím obecných soudů, která by nebyla s ústavním pořádkem České republiky v souladu. Sídlem Ústavního soudu je Brno, předsedou je Pavel Rychetský.

3 Volby

Právo volit má každý občan starší 18 let, demokratické volby se konají tajným hlasováním na základě všeobecného (mohou se zúčastnit všichni občané, kteří dosáhnou stanovené věkové hranice), rovného a přímého (nelze volit prostřednictvím jiné osoby) volebního práva. Volit v zahraničí se může pouze u voleb do poslanecké sněmovny a u prezidentských voleb.

Jaké volby máme: do parlamentu, senátní, do obecní a krajských zastupitelstev, prezidentské volby, senátní volby a volby do Evropského parlamentu: <http://www.volby.cz/>

Poměrný volební systém – hlasy se odevzdávají pro kandidátní listiny politických stran, které získávají procentní podíl počtu poslanců podle poměru procent získaných hlasů. Minimální podmínkou je získat alespoň 5 % z odevzdaných hlasů. → volby do poslanecké sněmovny, zastupitelstev.

Většinový dvoukolový volební systém – hlasuje se pro jednotlivé kandidáty. Zvolen je ten, kdo získá nadpoloviční většinu z odevzdaných hlasů. Nezáská-li v prvním kole tuto většinu žádný z kandidátů, postupují do druhého kola dva nejúspěšnější kandidáti. → prezidentské volby, volby do senátu

Kdo vyhlašuje volby: prezident, alespoň 90 dní předem

Aktivní volební právo od 18 let, pasivní volební právo: do Poslanecké sněmovny a evropského parlamentu 21 let; do senátu a prezidentem 40 let; do zastupitelstev 18 let.

Kdy byly poslední volby:

Prezident republiky: 2013 → jednou za 5 let: 2018

Poslanecká sněmovna: 2013 → jednou za 4 roky: 2017

Senát Parlamentu ČR: 2012 → každé 2 roky je vyměněna 1/3 senátorů

Zastupitelstva krajů: 2012 → jednou za 4 roky: 2016

Zastupitelstva obcí: 2010 → jednou za 4 roky: 2014

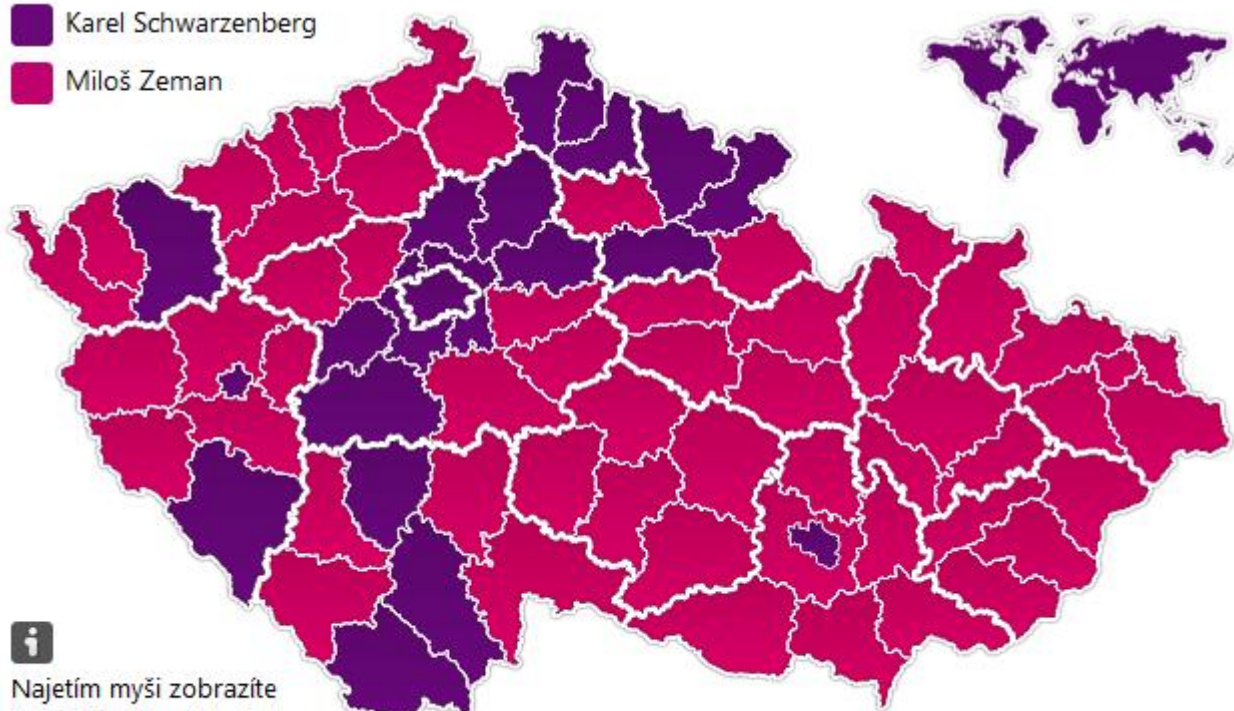
Evropský parlament: 2009 → jednou za 5 let: 2014

3.1.2.1 Jaké je složení poslanecké sněmovny?

Politická strana	% výsledky voleb z roku 2013
ČSSD	20,45
ANO	18,65
KSČM	14,91
TOP 09	11,99
ODS	7,72
Úsvit	6,88
KDU-ČSL	6,78

Prezidentské volby – 1. kolo:

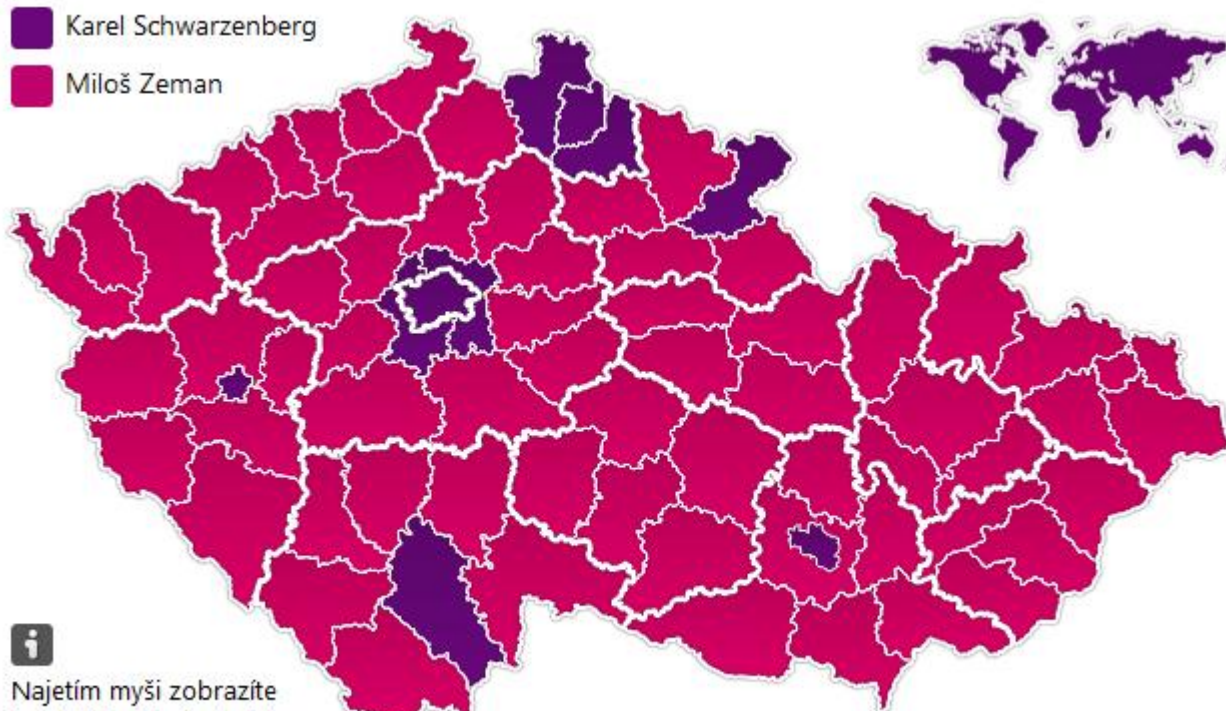
- Karel Schwarzenberg
- Miloš Zeman

Najetím myši zobrazíte kandidáta, který dostal v daném okrese nejvíce hlasů

Prezidentské volby – 2. kolo:

- Karel Schwarzenberg
- Miloš Zeman

Najetím myši zobrazíte kandidáta, který dostal v daném okrese nejvíce hlasů

Volby do krajských zastupitelstev 2012:

4 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod

Ústava je právním předpisem nejvyšší správní síly, s níž musí být ostatní zákony republiky v souladu. Ústava České republiky vymezuje „ústavní pořádek České republiky“, který tvoří Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle Ústavy, dříve přijaté ústavní zákony upravující státní hranice a ústavní zákony ČNR přijaté po 6. 6. 1992.

4.1 DÚ - Práce s Ústavou ČR

Přečtěte si Ústavu ČR a stručně shrňte, co jste se v ní dočetli.

4.2 DÚ - Práce s Listinou základních práv a svobod

Přečtěte si Listinu základních práv a svobod a stručně shrňte, co jste se v ní dočetli.